

Lena Bjugger

Ett schakt genom Halmstad slotts f.d. trädgård

Halland, Halmstad stad och kommun, kvarteret S:t Nicolaus 19, RAÄ 44:1

KULTURMILJÖ
HALLAND

KULTURMILJÖ
HALLAND

Hallands Kulturhistoriska museum, Kulturmiljö Halland

Uppdragsverksamheten, Halmstad 2018

Arkeologisk schaktningsövervakning 1985

Layout: A. Andersson

Kartor ur allmänt kartmaterial © Lantmäteriet

Ärende nr ms2006/02316

Innehåll

Förord.....	5
Inledning	5
Historisk bakgrund	5
Tidigare arkeologiska insatser	6
Syfte	6
Metodik och dokumentation.....	6
Resultat.....	7
Stratigrafi	7
Anläggningar.....	8
Anläggning A, stenar.....	8
Anläggning B, tegelmur	8
Anläggning C, stenläggning	8
Anläggning D, stenläggning	8
Anläggning E, stenar (grundmur)	9
Anläggning F, stengrund och underliggande nedgrävning G.....	9
Anläggning H, stengrund.....	9
Anläggning I, stengrund.....	9
Anläggning J, stengrund	10
Anläggning K, nedgrävning	10
Fynd.....	10
Sammanfattning	11
Referenser	12
TEKNISKA OCH ADMINISTRATIVA UPPGIFTER	12
 BILAGOR.....	19
Bilaga 1 Sektioner 1-30	
Bilaga 2 Registeruppgift, fynd	
Bilaga 3 Fotolista	
Bilaga 4 Ritningsförteckning	

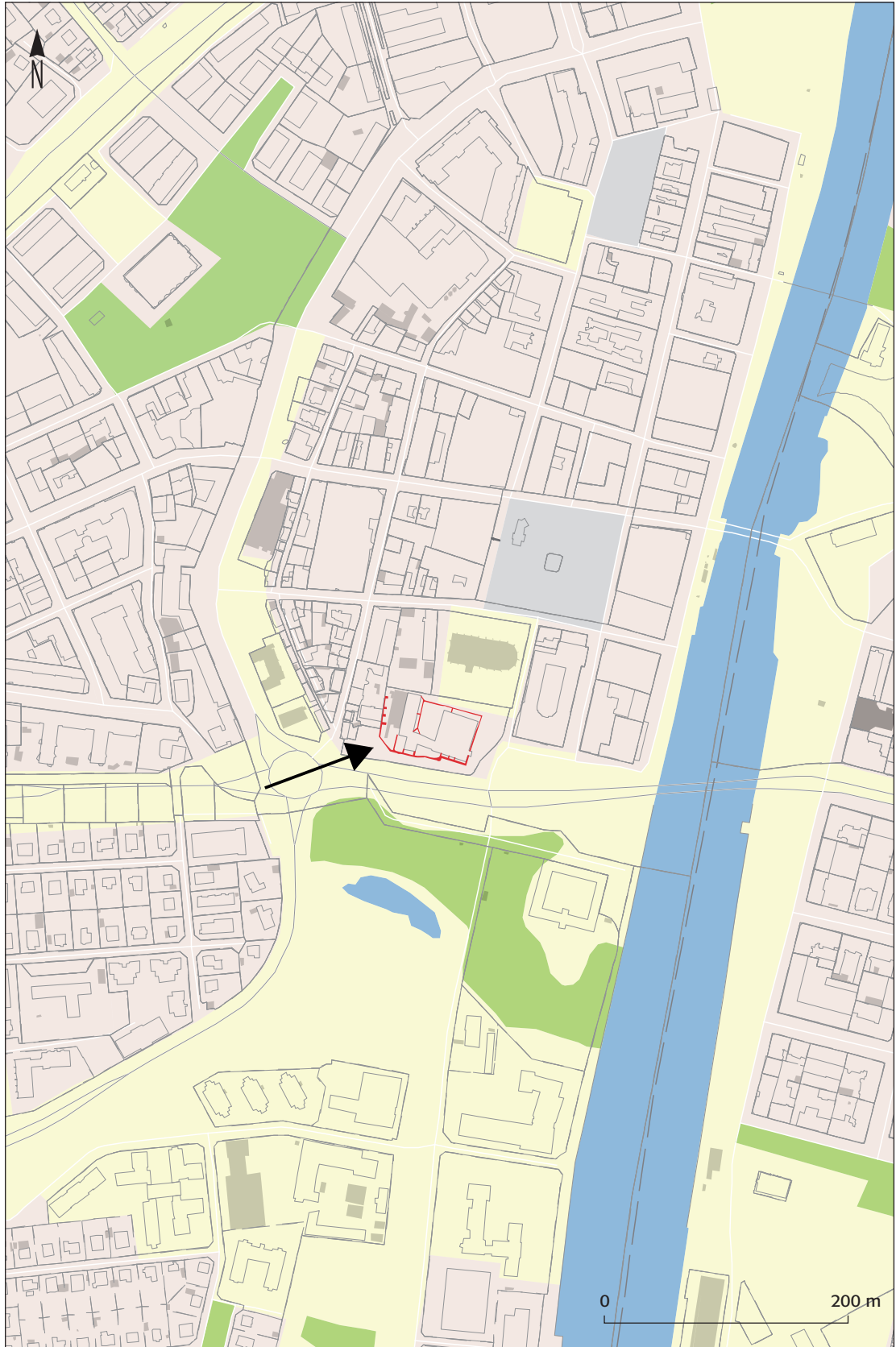

Fig 1. Schaktets läge runt landstatshuset. Skala 1:5000.

Förord

Rapportarbetet påbörjades efter fältarbetets slut i januari 1986 men kom att slutföras 2018. Den terminologi som användes 1986 är oförändrad men en fördjupad tolkning av stratigrafin gjordes 2018. Alla figurer förutom figur 1 har placerats efter administrativa uppgifter men före bilagorna.

Inledning

En arkeologisk schaktningsövervakning utfördes under slutet av november och början av december 1985 i kvarteret S:t Nicolaus 19, Halmstad (fig 1). Arbetet föranleddes av ledningsarbeten kring landstatshuset och uppdragsgivare var Byggnadsstyrelsen. Grävarbeten utfördes av BPA och en arkeolog från Hallands läns museers Uppdragsverksamhet följde arbetet.

Historisk bakgrund

Området ligger i södra delen av den medeltida staden och söder om kyrkan S:t Nikolai och den kyrkogård som omger denna. Här har slottsträdgården legat åtminstone sedan början av 1600-talet och fram till 1943 då landstatshuset (länsstyrelsens förvaltningsbyggnad) stod klart i september månad. En kompletterande byggnad uppfördes 1958 (Lundborg 2002).

En geometrisk karta över bl. a. kvarteren i Halmstad, från 1695, avbildar en oregelbunden yta med trädtecken söder om kyrkan (fig 2). I öster begränsas denna av en gata och en mindre ödetomt. Ytan med trädtecknen bär beteckningen ”Trädgård till slottet” (M22-1:3, Lantmäteristyrelsens arkiv). Sydöst om syns delar av den vallgrav (avsned) som avskiljde slottet från staden och som påbörjades efter 1651. När denna vallgrav anlades har sannolikt delar av den sydöstra trädgårdsmarken tagit i anspråk, vars utbredning återges på en karta från 1648 (HMAK 1641b, Kulturmiljö Hallands arkiv, fig 3). Redan 1609 när Christian IV lät köpa in flera gårdar i stadens södra del inför uppförande av slottet namnges bl. a. kungens ”have” i relation till gårdarnas belägenhet. Möjligen har denna ”have” använts som köksträdgård. Stadens befästningsanläggning lades ner på 1730-talet och vallgravarna fylldes till stor del igen vilket också gällde graven vid slottet. 1778 tillkom ”plank och statuetter” kring trädgården (Vårdprogram för park, 2001). På en karta över Halmstad slott och vallar från 1814 (HMAK 558, Kulturmiljö Hallands arkiv) är det aktuella området försett med raka gångar kantade av träd och med mellanliggande odlingsytor. Det är dock

oklart om planen genomfördes. 1846 gjordes däremot en uppmätning av slottet med trädgård och park (fig 4). Trädgårdsområdet var även här utformat med raka linjer och påminde endast delvis om avbildningen 1814. Även Ljunggrens karta från 1855 återger samma plan.

Tidigare arkeologiska insatser

De arkeologiska insatserna i det nuvarande kvarteret S:t Nicolaus 19 hade fram till 1985 begränsats till två olika tillfällen. 1966 undersöktes stenkonstruktioner som påträffades i samband med schaktningsarbeten för nedläggning av en elkabel i den östra delen av kvarteret (fig 5). Här påträffades en stenläggning i sand cirka 0,5 meter under markytan (Ols-son 1966). I en yngre nedgrävning som gick ner till läggningen påträffades en stenmur i två till tre skift. Den bestod av kallmurade markstenar. Båda anläggningarna saknar date-ring. 1984 drogs ett fjärrvärmeschakt genom kvarterets södra del, nära Slottsgatan (Peters-son 1984). Några konstruktioner eller andra typer av anläggningar påträffades inte. Däre-mot upprättades ett drygt tiotal sektionsutsnitt som beskrev en kulturlagertjocklek på 1,2 meter i öster, under gräsmattan till cirka 0,9 meter i väster. Lagren är i allmänhet ett par decimeter tjocka och kan nog i delar rubriceras som odlingshorisonter i slottets trädgård. Denna tolkning gjordes dock inte 1984.

Syfte

Schaktningsarbetena hade redan påbörjats när arkeolog anlände till platsen och arbete in-riktades på övervakning med inriktning på dokumentation av eventuella anläggningar och ett urval av sektioner. Insamling av eventuella fynd i sektionerna syftade till att försöka datera åldern på områdets utnyttjade och slutligen skulle den ursprungliga topografin re-gistreras där detta var möjligt.

Metodik och dokumentation

Schaktet grävdes runt landsstathuset vilket innebar en avvikelse från den ursprungliga led-ningsplanen (fig 6). Ledningen utmed den norra sidan förlängdes åt öster och placerades utmed den östra fasaden vilket inte var den ursprungliga intentionen. Schaktbredden va-rierade mellan 0,8 och 1,2 meter men var i något fall 1,5 meter och djupet varierade mel-lan 0,7 och 2 meter. Totalt grävdes 232 meter schakt. Vissa delar av området var skadat av äldre ledningar, men också av nedgrävningen för landsstatshuset. I de djupast grävda par-tierna skedde ras och det långa schaktet som ställvis hade en likartad stratigrafi gjorde att sektionsritningen inriktades på att välja representativa utsnitt som täckte in hela lednings-sträckningen. I några områden överskred lagertjockleken schaktdjupet vilket innebar att den ursprungliga topografin inte kunde fastställas.

Schaktet och alla anläggningar som påträffades mättes in i för hand i förhållande till befintliga byggnader. Som fixhöjd för avvägning av höjder valdes en fast fixpunkt (524) på nivån +5,34 m ö. h. i stadskyrkans (S:t Nikolai) norra fasad.

Sammanlagt 30 sektionsutsnitt och nio anläggningar av elva dokumenterades i skala 1:20 på millimeterpapper. Sektionerna, i texten benämnda S, numrerades och anläggningarna gavs bokstavsbeteckningarna A-J. Anläggning A och I mättes endast in och beskrevs. Då delar av sektionerna renritades redan 1985 är dessa skrafferade enligt det standardiserade beteckningsschema för sektionsritning som var publicerat i Fornvännen 1979:1 (Järpe, Rhedin & Wahlöö, 1979). Då renritningen inte hann genomföras fullt ut under denna tid saknar de sista renritade sektionerna skrafferingstyp. Det bör också påpekas att i området mellan sektion 16 och 17 var området söndergrävt och fyllt med moderna massor varför ingen dokumentation gjordes inom denna sträcka.

Fyndinsamlingen inriktades på insamling av framför allt keramik för att få en uppfattning om under vilken period området utnyttjades. Inga prover insamlades. Oräknat alternativa exponeringar togs under arbetets gång 5 s/v fotografier.

Resultat

Stratigrafi (fig 6 och bilaga 1)

Inom området varierade stratigrafin. Dessutom grävdes schaktet till olika djup vilket innebär att i de områden där den ursprungliga markytan understeg schaktbotten kunde inte denna registreras. I något fall sonderades botten.

I botten fanns geologiskt bildad sand som låg högst i det norra schaktet på +3,92 m ö.h (S2 och S3). I S2-S4 fanns ställvis 2–4 cm tjocka linser på nivån +3,8–+3,85 m ö.h., sannolikt spår efter äldre markytor. Äldre markytor påträffades även i det södra och västra schaktet, men på en lägre nivå. Dessa linser kan vara spår efter äldre lagunbildningar i Nissans närområde. Sanden sjönk mot öster och söder och låg på +2,92 m. ö i S12, öster om landstathuset. Söder om uppmättes en nivå på +2,5 m ö.h. (S13). Väster om denna sektion steg sanden till +2,85, +2,95 m ö.h. (S15, S16) för att på en sträcka av cirka 9 meter gå upp till +3,55 m ö.h. (S 17). Den stiger ytterligare någon dryg decimeter (S 18, 19) för att sedan sjunka mot nordväst i det södra schaktets västra del. I sträckan fram till och med S 23 ligger den som lägst på +2,83 m ö.h. En stigning skedde mot norr till kring +3,65 m ö.h. både i S 24 och 25 och hade en relativt jämn nivå med någon dryg decimeter i vertikal riktning i schaktet väster om landstatshuset (S 26-30).

Ovanpå sanden fanns ställvis en markyta i sektionerna 10, 11, 13, 18, 19, 21- 23, 25 och 29. Lager 7 i S22 och lager 4 i S23 kan vara avsatt i fuktig miljö då torven var luktande. Dessa markytor var sannolikt de senast bildade och den nivå på vilket området togs i anspråk. Yngre aktiviteter har i delar av området avlägsnat dessa.

Den samlade tjockleken på kulturlagren, fränsett bärlager och matjord, varierade mellan 0,3 och 1,15 meter. Kulturlagren var generellt ett par decimeter tjocka och innehöll humus med varierande halt av sand och i några fall lera. De kunde innehålla inslag av tegelflis (kross), träkol och lerfläckar och i enstaka fall även kalkbruk. De har tolkats som odlingshorisonter.

I S7-S9 fanns det ett tjockare lager med mycket inslag av kalkbruk och byggnadsmaterial som tak- och murtegel och som bedömts vara ett raseringslager. I S9 fanns det dessutom ett underlagrande byggnadslager (5) med kalkbruk och sand. Sannolikt är de spår av konstruktion och dekonstruktion av byggnad E. I S13 (lager 2) noterades mätbara bitar av rött tegel med storleken 13x8 cm. Både i sektion 7 och 8 dokumenterades under grässvålen, ett par cm tjockt lager med slagg av yngre ursprung.

I S21 fanns det ett lager med uppskurna torvor (6) blandade med ovanpå markytan. Deras funktion är oklar. I sektionen öster om (20) dokumenterades att det svarta humösa, kompakta lagret 3 var uppskuret. Möjligen kommer torvorna från detta lager. Det kan också noteras att den överlagrande gula, något orena sanden återfinns i S20-S22. En nedgrävning i bottensanden och avröjningar högre upp i lagersekvensen dokumenterades i S13.

Anläggningar (fig 7)

Sammanlagt nio konstruktioner och två nedgrävningar påträffades i schaktet.

Anläggning A, stenar

Två, 0,25x0,35 meter stora stenar påträffades 0,38 meter under markytan. De låg i nord-syd riktning och kan vara rester efter en kant som begränsat en odlingsyta.

Anläggning B, tegelmur

En tegelmur påträffades nedgrävd genom kulturlagren i schaktets norra sida, norr om länsstyrelsen. Den bestod av maskinslaget rött tegel i renässansförband, fogat med cementbruk. Minst sju skift av muren syntes i schaktet. Dimensionerna på teglet var 25x12x6 cm och muren var 1,46 meter lång. Murens topp låg på + 4,12 m ö.h. Den togs inte bort. Funktionen är okänd men konstruktionen kan dateras tidigast till förra delen av 1900-talet, sannolikt efter 1930.

Anläggning C, stenläggning

Norr om länsstyrelsen men öster om konstruktion B påträffades en stenläggning, bestående av 0,1-0,2 meter stora stenar lagda i sand. Läggningsen kunde följas på en sträcka av 1,6 meter och överytan låg på +4,11 m ö.h. Anläggningen tolkades som en rest av ett golv, gata eller en gårdsplan. Den överlagrade ett äldre raseringslager (lager 5, S7). Stenarna togs bort efter dokumentation.

Anläggning D, stenläggning

Öster om länsstyrelsen påträffades en stenläggning utmed en längd av tre meter. Den bestod av mindre, 0,1-0,2 meter stora stenar lagda i gul, något humös sättsand (lager 5, S8). I den södra delen låg en större sten (0,37 meter stor) på samma nivå (+3,99 m. ö.h.) som läggningen, som steg mot norr till +4,11 m. ö.h. Det gick tydligt att se att den var bortplockad i söder och norr men fortsatte in i den östra och västra sektionsväggen. På samma nivå som

stenarna påträffade en stengodsskärva av Westerwaldtyp (F7) i sektionen (8). Den dateras till förra delen av 1600-talet. Under sättsanden fanns ett äldre raseringslager (6) som kan jämföras med lager 5 i sektion 7. Konstruktionen tolkades som en rest av ett golv, gata eller en gårdsplan. Stenarnas storlek och höjdläget tyder på att den hänger samman med anläggning C. Stenarna plockades bort efter dokumentation.

Anläggning E, stenar (grundmur)

Fem stenar av varierande storlek påträffades cirka 4 meter söder om stenläggning D. En större sten, 0,78 meter lång, påträffades i den östra sektionsväggen med toppnivån +3,89 m ö.h. Den var 0,45 meter djup och överlagrade en mindre sten. Den kan anas i östra delen av södra delen av sektion 9. Stenen vilar sannolikt på lager 6 och lager 5 tolkades som ett byggnadslager. Ett ovanpå avsatt lager 4 innehöll kalkbruk och tegelbitar och kan utgöra ett raseringslager. Väster om, i schaktet, påträffades två mindre stenar. Detta är troligtvis rester av en byggnad (grundmur). Söder om, utmed en sträcka på 2,5 meter stack enstaka stenar ut i östra sektionssidan. Deras funktion är oklar. Deras toppnivå låg på +3,5 respektive +3,44 m ö.h. De tre stenarna i norr togs bort.

Anläggning F, stengrund och underliggande nedgrävning G

En 6,6 meter lång och 0,9-0,95 meter bred kallmurad stengrund (F) frilades sydväst om landsstatshuset. Schaktet som senare grävdes vidare mot väster frilades ytterligare stenar till en total längd av 10,7 meter. Grunden bestod av större markstenar i storleken 0,3-0,8 meter. Den yttersta stenen åt väster var 0,95 meter lång. Rött tegel påträffades mellan stenar och en av dessa kunde uppmätas till en storlek av 14x10 cm. I den östra delen fortsatte muren åt norr och söder. Vid 6,6 mV (meterväst) fortsatte den åt söder.

Under grundmuren, i den östra delen, fanns en äldre nedgrävning (G) som var 0,62 meter djup och 0,64 meter bred. Nedgrävningens utbredning åt väster är oklar och likaså dess funktion. Gropen kan möjligen vara spår efter sandtäkt.

Anläggning H, stengrund

0,56 meter söder om sektion 22 påträffades den västra kanten av en nordsydlig stengrund bestående av två rader stenar. Den var 0,75 cm bred och påträffades 0,28 meter under markytan. Muren var 0,45 cm djup. Möjligen kan stengrund H och I ingå i en nordsydlig byggnad. Grundmurens yttersidor hade en bredd på 6 meter.

Anläggning I, stengrund

Nordväst om stengrunden H frilades en dubbel rad med stenar som ingått i en cirka 1 meter bred grundmur. Några stenar mättes in och toppmättet låg på +4,00 respektive +4,02 m ö.h. Enstaka bitar av tegelstenar påträffades i fyllningen mellan stenarna. En av dessa hade en bredd på 13 cm. I sektion 23 syntes en av stenarna som vilade på ett lager bestående av sand och lera.

Anläggning J, stengrund

En stengrund påträffades i ett schakt norr om G. I plan var grunden cirka 0,9 meter bred men i sektionen uppmättes en bredd på 1,2 meter. Den inmätta stenen i sektion 24 var en del av denna. Grunden bestod av större markstenar i storleken 0,3-0,55 meter. I grunden som var kallmurad påträffades rött murtegel som hade en höjd på 7 cm. Avståndet mellan stengrund F och H yttersidor var drygt 10 meter. Det gick inte säkert att avgöra deras inre relation men möjligen kan de vara olika delar av samma byggnad.

Anläggning K, nedgrävning

En 1,7 meter bred grop som gick in i den östra och västra sektionen frilades i väster om landstatshuset. Den frilagda bredden var i östvästlig riktning var 0,7 meter. Den var nergrävd från toppen av botten sanden och fylld med svagt humös sand och med inslag av träkol. Gropens djup uppmätt i sektionen var 0,5 meter. Inga fynd påträffades i fyllningen. Gropen kan möjligen vara spår efter sandtäkt.

Fynd

Endast 11 föremål i keramiska material samlades in från fem olika sektionsutsnitt (1, 2, 8, 12 och 13). I matjordslagret, sektion 1 fanns ett kritpipsskaft (F2) och en yngre rödgodsskärva (F1) från 1700-talet. I underliggande fyllning till en eventuell grop låg en oglaserad skärva av vitgods (3). I det anslutande äldre lagret påträffades en stengodsskärva (F4). Båda är sannolikt från 1500-talet eller tidigt 1600-tal.

Den äldsta keramikbiten (F5) var en äldre rödgodsskärva och påträffades i sektion 2. I samma lager fanns en yngre rödgodsskärva (F6). Tidsskillnaden mellan dessa pekar på att äldre material blandats in i lagret.

I sektionsutsnitt 8 togs ett fragment tillvara från en stengodsskärva av Westerwaldtyp (F7) med vit och blå dekor. Den dateras till 1600-talet.

I sektion 12 påträffades en bottenkärva till ett yngre rödgodsskärl, möjligen en trebengryta (F8). Typen kan dateras till 1500-1700-tal.

Ur sektion 13 tillvaratogs tre keramikskärvor, två av stengods och yngre rödgodsskärva. Den yngre rödgodsskärvan (F9) var piplerdekorerad och tillverkad 1600-1700-talet. Den ena stengodsskärvan (F10) var tillverkad under medeltidens slut, var av vitgrått gods med rödflammig glasyr och hade tummad bottenkant. I samma lager och på samma nivå påträffades en bukskärva av ett Bartmannkrus från senare delen av 1500-talet tillverkat i Frechen (F11).

Sammanfattningsvis spänner materialet över perioden medeltid och nyare tid fram till 1700-talet och ger endast en allmän uppfattning om att material från dessa perioder finns i området. Dessutom visade det sig att både yngre och äldre material fanns i samma lager sannolikt på grund av omgrävningar och att bords- respektive kökskärl var representerade bland fynden.

Sammanfattning

I det smala schaktet runt landstatshuset påträffades kulturlager med varierande tjocklek. Sandbotten var högst i norr mot kyrkan och sluttade främst mot öster och sydöst. Flera olika konstruktioner påträffades i det i allmänhet meterbreda schaktet. Den yngsta var en tegelmur (B) som konstruerats under 1900-talet. Då inte hela anläggningen kunde friläggas är den svårtolkad. En stenläggning frilades på två platser (C och D) nordost om landstatshuset. Läget för denna sammanfaller väl med en nordsydlig, mindre gatustump som på en karta i Lantmäteristyrelsens arkiv från 1885 (M22-1:23) leder fram till Rådhusgatan i söder och som slutar vid muren till kyrkogården i norr. Gatan är benämnd Garnisonsgatan 1885 men återfinns redan på 1695 års karta, dock utan namn.

Söder om påträffades en husgrund (E). Med utgångspunkt i sektion 9 torde den tillhöra ett något äldre skede än gatan, då ett raseringslager och byggnadslager kan kopplas till denna och som är äldre än stenläggningen. På kartan från 1648 återges tre byggnader i slottsträdgården. 1695 avbildas endast en, längst i väster och benämns *Häste Mölle* (en kvarn driven av hästar). Den sydvästligaste byggnaden på den tidigare kartan kan möjligen kopplas samman stengrunden E. De återstående stengrunderna (F, H, I och J), som har ett likartat utseende är placerade där hästmöllan är utritad. Den exakta storleken på byggnaden eller om det varit flera byggnader med inbördes olika funktioner på samma plats går inte att uppskatta då endast fragment av murarna frilades. Då det ligger en byggnad på samma plats både 1648 och 1695 är det troligt att kvarnen etablerades på platsen före 1648. Läget för etableringen är lämpligt med tanke på närheten till kronans bageri, som låg sydost om kyrkan. Bageritomten är känd från 1695 års karta och byggnaden uppfördes efter 1619. Den undersöktes 1979 och bestod av en cirka 1 meter bred grundmur med stora markstenar, snarlik murarna F, G H och I (Bjuggner 1996). Utmed rummets sydsida fanns ett fundament till en bakugn och rester av två trappor till bageriet, en från gården och en från gatan.

Två nedgrävningar, G och K låg i schaktet västra delar. Deras funktion är okänd men möjligen kan de vara spår efter sandtäkt i området. En möjlig stenkant (A) i norr till en odlingsyta kan inte närmare dateras.

Referenser

- Bjuggner, L. 1996. *Hus och tomter i kv Karl X*. Arkeologisk undersökning 1979, RAÄ 44, Kv Karl X, Halmstad, Halland. Hallands läns museer. Arkivrapport.
- Järpe, A., Redin, L. & Wahlöö, C. 1979. Ett standardiserat beteckningsschema för sektionsritning. *Fornvännen* 74 (1979/1). Helsingborg.
- Lundborg, L. 2002. Landstatshusen i Halmstad. *Gamla Halmstads Årsbok 2002*. Sjuttionionde årgången. Halmstad.
- Olsson, G. Halland, *Halmstad*. Kv S:t Nicolaus. Mur och stenläggning. Undersökning 1966. Hallands Museum. Arkivrapport.
- Petersson, M. 1984. *Halland, Halmstad, Slottsgatan*. Arkeologisk schaktningsövervakning i Slottsgatan/Karl XI:s väg, Halmstad 1984. Stiftelsen Hallands museers Uppdragsverksamhet. Arkivrapport.
- Vårdprogram för park. Halmstads slott*. Statens Fastighetsverk (2001).

TEKNISKA OCH ADMINISTRATIVA UPPGIFTER

Länsstyrelsens dnr: 11.391–2519–85

Kulturmiljö Hallands dnr: 499/85

Uppdragsgivare: Byggnadsstyrelsen

Utförandetid: 29 november–18 december 1985

Personal: Lena Bjuggner

Fastighet: Kvarteret S:t Nicolaus 19

RAÄ-nummer: Halmstad stad 44:1

Koordinatsystem: Halmstads lokala koordinatsystem

Höjdsystem: RH 70

Undersökt yta: 245 löpmetrar

Dokumentation: Samtliga schakt och anläggningar är inmätta för hand. Foton (6x6 cm) har nummer J293 och ritningar HMAK 4469. Allt arkivmaterial förvaras i Kulturmiljö Hallands arkiv.

Fynd: Fynden har HM-nummer 19 231:1-11 och förvaras i väntan på fyndfördelning på Konstmuseet i Halmstad, Stiftelsen Hallands läns museer

Datering: Högmedeltid-nyare tid

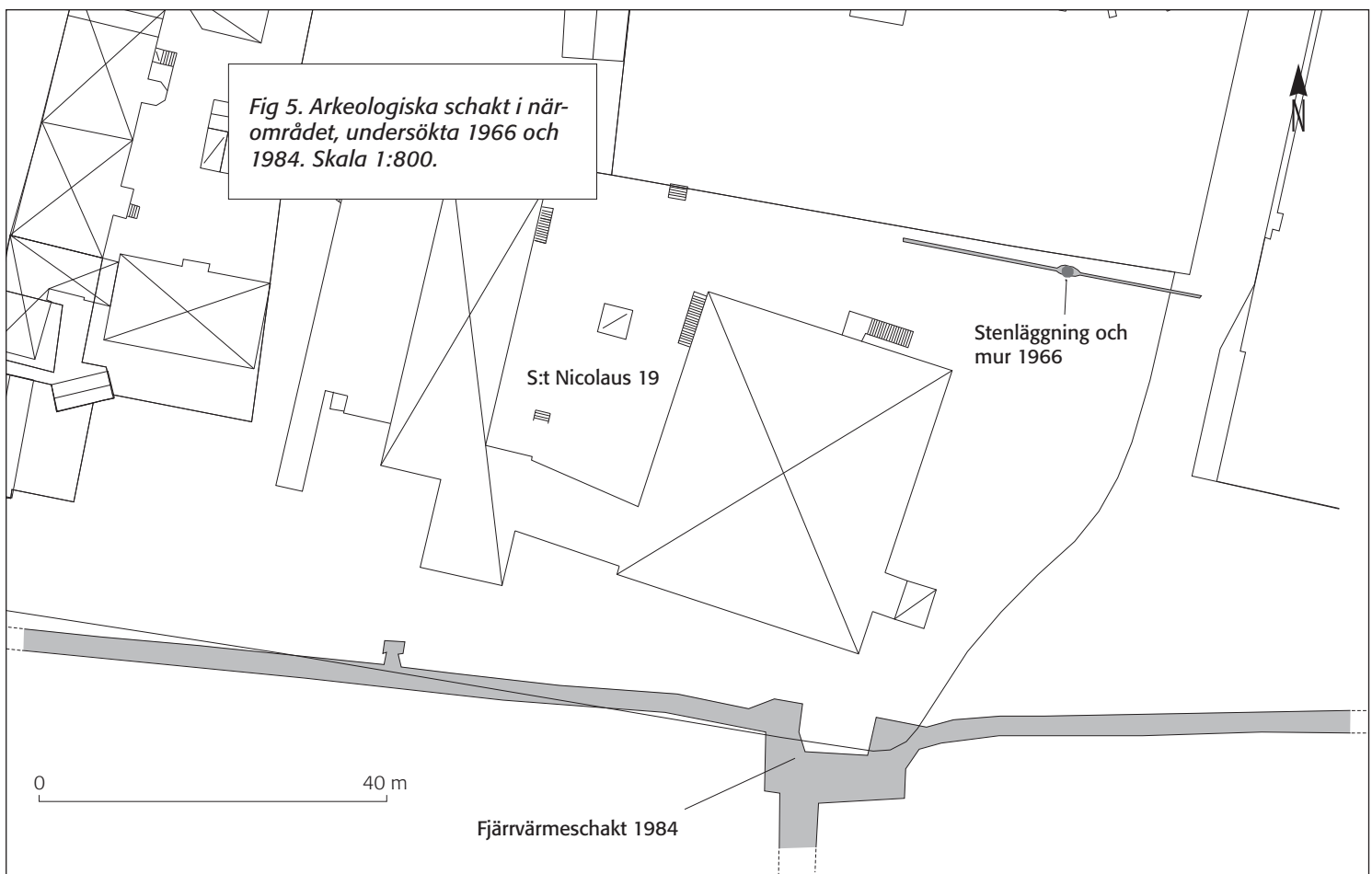
Fig 2. Del av karta över Halmstad 1695. "Trädgård till slottet" ligger söder och sydväst om kyrkan. Observera att kartan är vriden och att norr inte ligger uppåt i bilden.

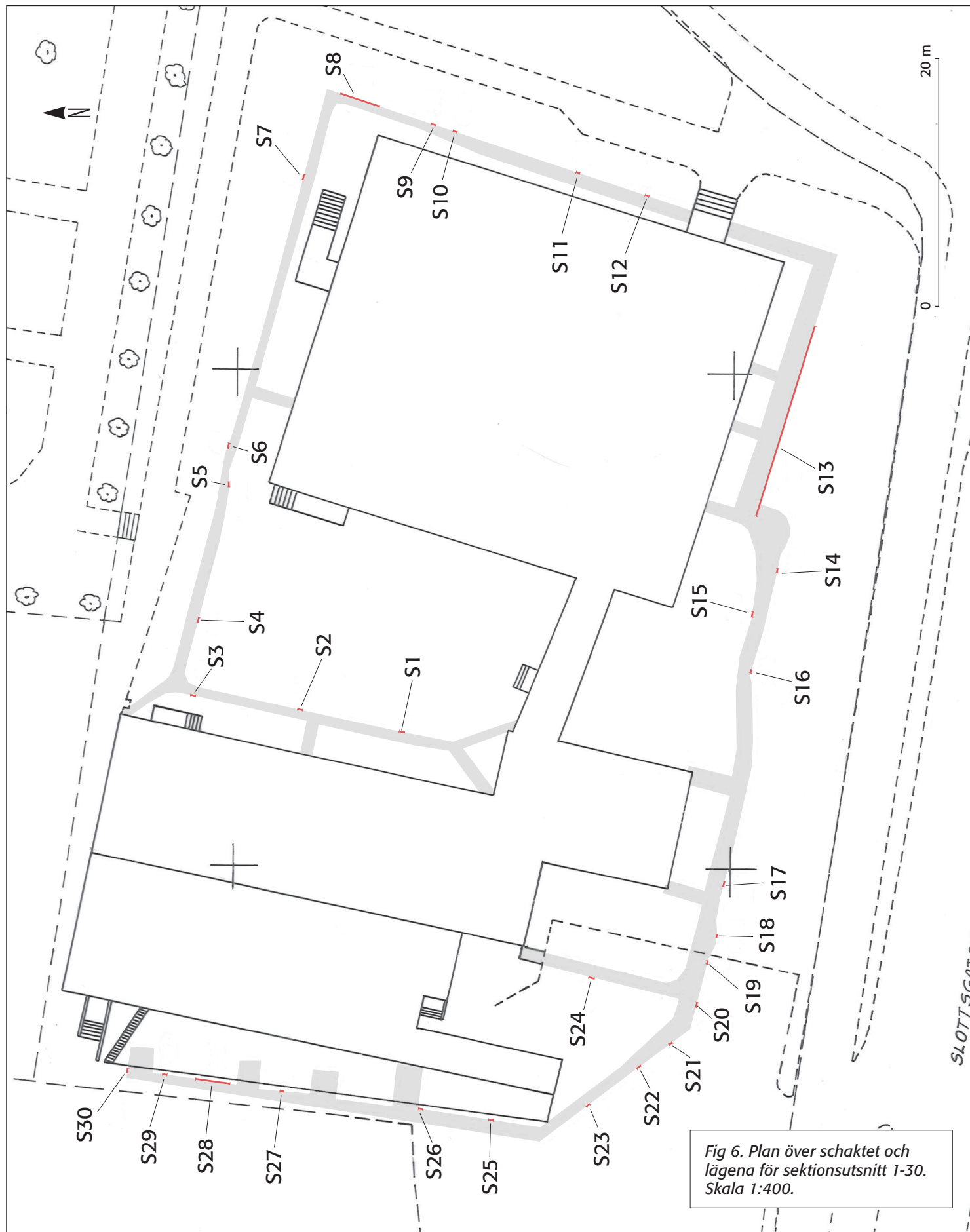

Fig 3. Del av karta över "hampnens repa-ration widh Halmstad 1648". Möjligen är det ursprungliga formen och ytan på slottets trädgård som här återges. Observera att kartan är vriden och att norr inte ligger uppåt i bilden.

Fig 4. Slottets trädgård 1846. Ur Vårdprogram för park, Halmstads slott 2001.

KV S:T NICOLAUS
18

KV KARL

HOSPITALSGATAN

B

C

D

E

HALMSTAD
KV S:T NICOLAUS

SITUATIONSPLAN

SKALA 1:400

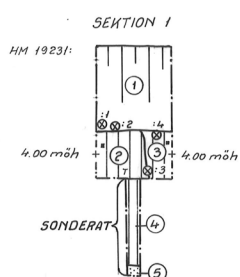
UPPMÄTT AV LENA BJUGGNER
DEC 1985

0 20 m

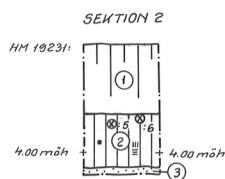
BILAGOR

Bilaga 1

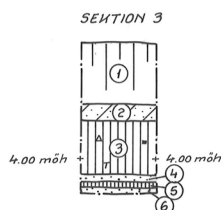
Sektioner 1-30, skala 1:40.

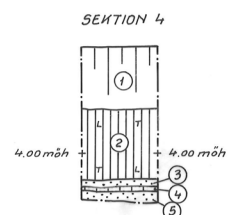
- LAGERBESKRIVNING: SEKTION 1
- ① GRÄSSVÅL, MATJORD
 - ② BRUNGRÅ MYCKET SANDIG HUMUS MED INSLAG AV TRÄKOL OCH TEGELBITAR
 - ③ GRÅBRUN MYCKET SANDIG HUMUS MED INSLAG AV TRÄKOL
 - ④ GRÅBRUN HUMÖS SAND MED INSLAG AV TRÄKOL
 - ⑤ GUL MELLANSAND (BOTTENSAND)

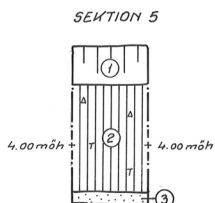
- LAGERBESKRIVNING: SEKTION 2
- ① GRÄSSVÅL, MATJORD
 - ② BRUN MYCKET SANDIG HUMUS MED INSLAG AV TRÄKOL OCH BRÅND LERA
 - ③ GUL MELLANSAND (BOTTENSAND)

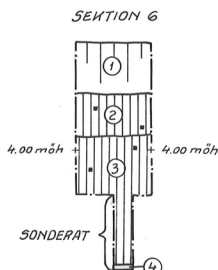
- LAGERBESKRIVNING: SEKTION 3
- ① GRÄSSVÅL, MATJORD
 - ② GUL SAND (FYLNING)
 - ③ GRÅBRUN LERIG, SANDIG HUMUS MED INSLAG AV TRÄKOL, TEGEL OCH KALKBRUK
 - ④ GUL HUMÖS SAND
 - ⑤ BRUN KOMPACT HUMUS (MARKYTA)
 - ⑥ GULVIT MELLANSAND (BOTTENSAND)

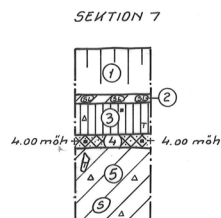
- LAGERBESKRIVNING: SEKTION 4
- ① GRÄSSVÅL, MATJORD, SAND OCH GRUS
 - ② BRUN LERIG SANDIG HUMUS MED INSLAG AV LERFLÄCKOR OCH TEGELBITAR
 - ③ GUL NÅGOT HUMÖS SAND (JÄMFÖR MED LAGER ④ I SEKTION 3)
 - ④ SVART, NÅGOT KOMPACT, MYCKET SANDIG HUMUS (MARKYTA)
 - ⑤ GUL MELLANSAND

- LAGERBESKRIVNING: SEKTION 5
- ① GRÄSSVÅL, MATJORD OCH GRUS
 - ② BRUN LERIG SANDIG HUMUS MED INSLAG AV TEGELBITAR OCH KALKBRUK
 - ③ GUL MELLANSAND (BOTTENSAND)

- LAGERBESKRIVNING: SEKTION 6
- ① GRÄSSVÅL, MATJORD OCH GRUS
 - ② BRUN LERIG SANDIG HUMUS MED INSLAG AV TRÄKOL
 - ③ NÅGOT LJUSARE ÄN ②
 - ④ TEGEL ?

- LAGERBESKRIVNING: SEKTION 7
- ① GRÄSSVÅL OCH MATJORD
 - ② SLAGG I SANDIG HUMUS (JÄMFÖR MED LAGER ② I SEKTION 8)
 - ③ BRUN MYCKET SANDIG HUMUS MED INSLAG AV KALKBRUK, TRÄKOL OCH TEGEL
 - ④ SÖTIG HUMÖS SAND MED TRÄKOL
 - ⑤ SAND, KALKBRUK, STEN, TEGEL (EN UPPMÄTT TEGELSTEN: 8x12cm) RASERINGSLAGER / UTFYLLNADSLAGER (LAGRET FORTSÄTTER MINST 0,31 m DJUPARE)

SKALA 1:20

HALMSTAD
KV 5:T NICOLAUS 19
 SEKTION 1-7 (NORR OM LANDSSTATSHUSET)
 1-2 SEDD FRÅN VNV, 3 SEDD FRÅN ÖSÖ
 4-5 SEDD FRÅN NNÖ, 6-7 SEDD FRÅN SSV
 SKALA 1:40
 UPPMÄTT AV LENA BJUGGNER
 DEC 1985

HMAK 4469:3

B7

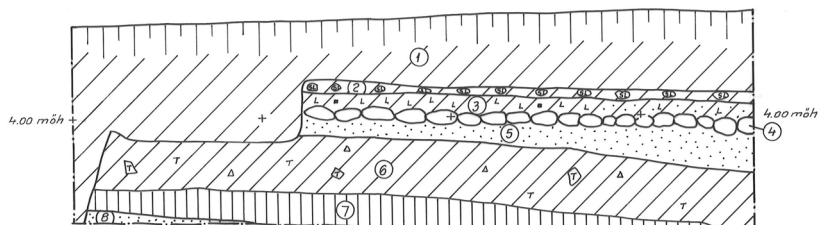
SEKTION 8

4 m NNÖ

3

2

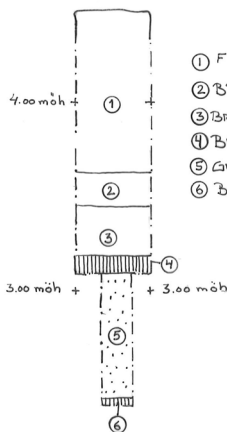
1 m NNÖ

LAGERBESKRIVNING: SEKTION 8

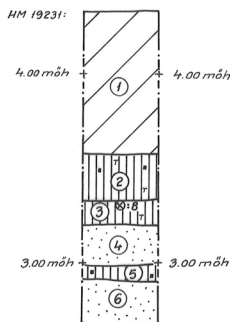
- 1 GRÄSSVÅL, MATJORD OCH SAND
- 2 SLAGG I SANDIG HUMUS (JÄMFÖR LAGER 2 I SEKTION 7)
- 3 BRUN LERA MED INSLAG AV TRÄKOL. LAGRET BLIR SANDIGT MOT SÖDER
- 4 STENLÄGGNING
- 5 GUL OREN SAND. SÄTTSAND TILL STENLÄGGNING
- 6 SAND, KALKBRUK, TEGEL (TAK-, MUR-) RASERINGSLAGER/UTFYLLNADSLAGER (JÄMFÖR LAGER 5 I SEKTION 7)
- 7 GRÅBRUN MYCKET SANDIG HUMUS
- 8 GUL MELLANSAND (BOTTENSAND)

SEKTION 11

- 1 Fyllning
- 2 BRUN LERIG SAND
- 3 BRUN HUMUS MED TRÄKOL
- 4 BRUN FET HUMUS
- 5 GUL SAND (HUMUSINFILTRERAD)
- 6 BRUN HUMUS

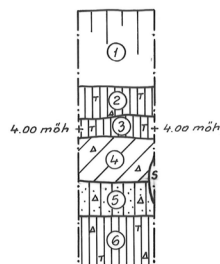
SEKTION 12

- 1 Fyllning GRUS OCH SAND
- 2 BRUN SANDIG HUMUS MED INSLAG AV TRÄKOL OCH TEGEL
- 3 NÅGOT MÖRKARE ÄN 2 MEN MINDRE INSLAG AV TEGEL
- 4 GUL MELLANSAND MED NÅGOT HUMUS-INSLAG
- 5 GRÅBRUN SANDIG HUMUS MED INSLAG AV TRÄKOL
- 6 GULVIT MELLANSAND BOTTENSAND

SKALA 1:20

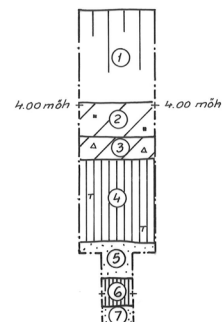
SEKTION 9

LAGERBESKRIVNING: SEKTION 9

- 1 GRÄSSVÅL OCH MATJORD
- 2 BRUN SANDIG HUMUS MED INSLAG AV TEGEL OCH KALKBRUK
- 3 LJUSARE ÄN 2
- 4 LJUSBRUN MYCKET SANDIG HUMUS MED INSLAG AV MYCKET KALKBRUK OCH TEGELBITAR. INSLAG AV BEN RASERINGSLAGER?
- 5 KALKBRUK OCH SAND BYGGNADSLAGER?
- 6 BRUN SANDIG HUMUS MED INSLAG AV TEGEL OCH KALKBRUK

SEKTION 10

LAGERBESKRIVNING: SEKTION 10

- 1 GRÄSSVÅL OCH MATJORD
- 2 BRUN SANDIG HUMUS MED INSLAG AV TRÄKOL OCH SMÅSTEN
- 3 GUL SAND MED KALKBRUK OCH NÅGOT TEGEL
- 4 BRUN SANDIG HUMUS MED INSLAG AV TEGEL OCH BEN
- 5 FLÄCKIG SAND
- 6 BRUN FET HUMUS MARKYTA?
- 7 GUL MELLANSAND BOTTENSAND

HALMSTAD
KV S:T NICOLAUS 19

SEKTION 8-12
SEDD FRÅN VNV

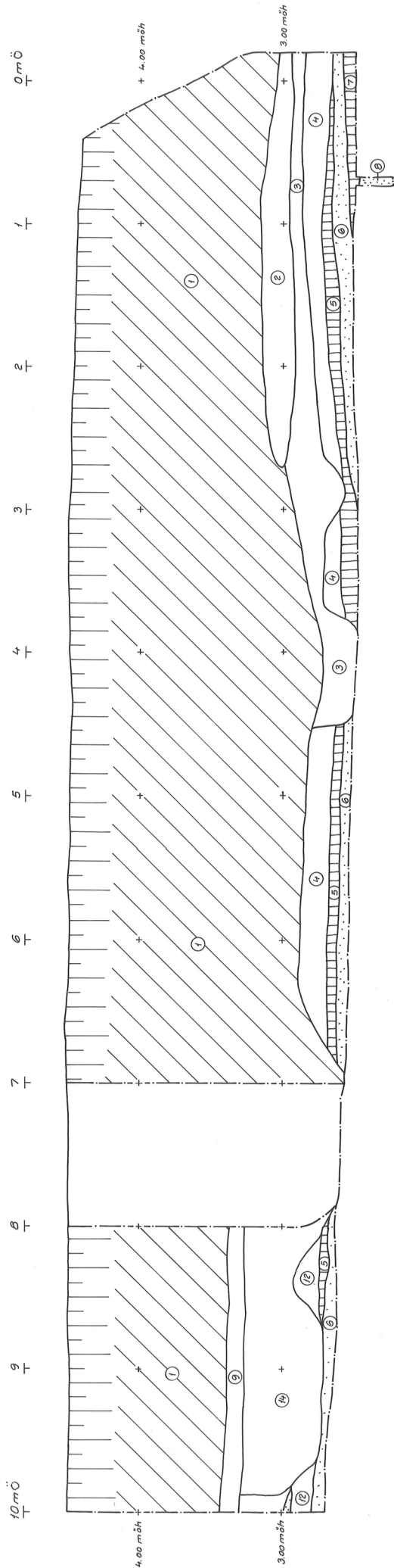
SKALA 1:40

UPPMÄTT AV LENA BJUGGNER
DEC 1985

Bn

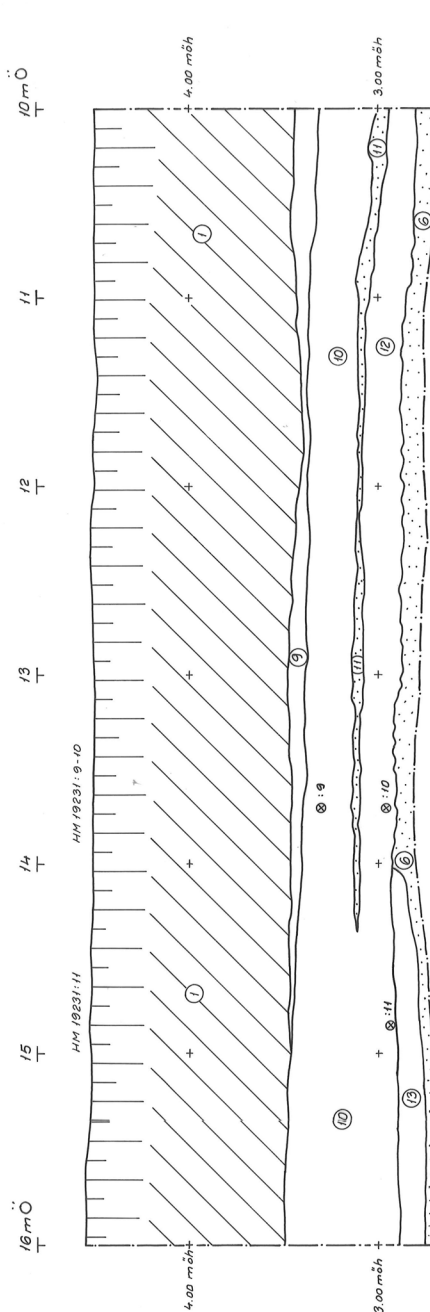
HMAR 4469:4

SEKTION 13

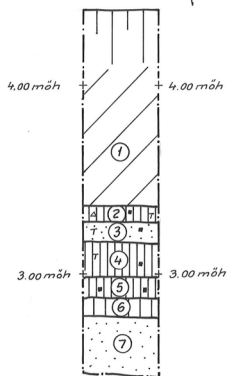
LAGERBESKRIVNING: SEKTION

- 1 GRÄSVÄL, MATJORD OCH Fyllning (SAND OCH HUMUS)
- 2 TEGELSTENAR OCH KALKBRUK I SANDIG HUMUS (TEGELSTORLEK 8x13 cm)
- 3 BRUN SANDIG HUMUS MED INSLAG AV TRÄKOL
- 4 GRÅBRUN HUMÖS SAND MED INSLAG AV TRÄKOL. GULA SANDFLÄCKAR SPECIELLT I LAGRETS UNDER DELAR.
- 5 BRUN KOMPACT SANDBLANDAD HUMUS TORVLIKINDE (MÄRKTA)
- 6 GULVIT MELLANSAND, NÅGOT ÖREN (BOTTENSAND)
- 7 SAMMA SOM 6
- 8 VIT MELLANSAND (BOTTENSAND)
- 9 MÖRKBRUN SANDIG HUMUS MED INSLAG AV BRÄND LERA OCH TRÄKOL
- 10 GRÅBRUN SANDIG HUMUS MED INSLAG AV TRÄKOL
- 11 GUL/MELLANSAND (ÖVERSANDNING)
- 12 SOM 10 MEN NÅGOT LJUSARE OCH HUMÖSARE. GÅR SAMMAN MED LAGER 10 VID 14,4 m v
- 13 GRÅ FLÄMMIG HUMÖS SAND
- 14 NEDGRÄVNING FYLLED MED TEGEL, KALKBRUK, GULT OCH RÖTT TEGEL, SAND OCH HUMUS

HALMSTAD
S:T NICOLAUS 19
SEKTION 13
SEDD FRÅN NORR
SKALA 1:40
UPPMÄTT AV LENA BJUGNER
DEC 1985

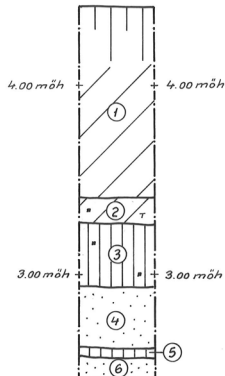
SEKTION 14, fr NNO

LAGERBESKRIVNING: SEKTION

- 1 GRÄSSVÅL, SAND, HUMUS OCH LERA
- 2 GRÄBRUN SANDIG HUMUS MED INSLAG TEGEL, TRÄKOL OCH KALKBRUK
- 3 HUMÖS SAND MED INSLAG AV TEGEL TRÄKOL OCH JÄRN
- 4 SOM 2 MEN UTAN INSLAG AV KALKBRUK
- 5 SVART KOMPAKT SANDIG HUMUS MED INSLAG AV TRÄKOL
- 6 GRÄBRUN MYCKET SANDIG HUMUS
- 7 GULVIT MELLANSAND

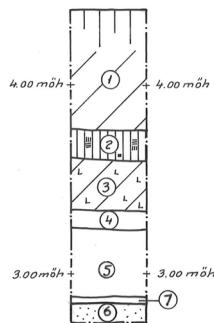
SEKTION 15, SSV

LAGERBESKRIVNING: SEKTION

- 1 GRÄSSVÅL, SAND, HUMUS OCH LERA
- 2 GRÄBRUN SANDIG HUMUS MED INSLAG AV TRÄKOL OCH TEGEL (FYLNING FÖR TEGELDRÄNERINGSRÖR)
- 3 GRÄBRUN HUMÖS SAND MED INSLAG AV TRÄKOL
- 4 GULVIT MELLANSAND
- 5 BRUN HUMÖS SAND (MARKYTA)
- 6 BRUNGUL MELLANSAND

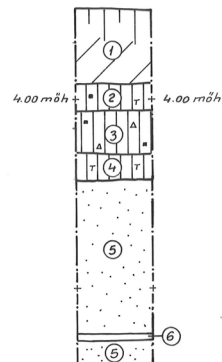
SEKTION 16, fr NNO

LAGERBESKRIVNING: SEKTION

- 1 GRÄSSVÅL, SAND, HUMUS OCH LERA
- 2 BRUN SANDIG HUMUS MED INSLAG AV BRÄND LERA OCH TRÄKOL
- 3 LERA OCH SAND
- 4 BRUN MYCKET SANDIG HUMUS MED INSLAG AV BRÄND LERA, TRÄKOL OCH TEGELFLIS
- 5 GRÄBRUN HUMÖS SAND MED INSLAG AV BRÄND LERA OCH TRÄKOL
- 6 GUL MELLANSAND
- 7 TORV (ÄLDRE MARKYTA)

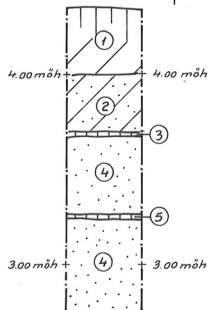
SEKTION 17, fr NNO

LAGERBESKRIVNING: SEKTION

- 1 GRÄSSVÅL OCH MATJORD
- 2 GRÄBRUN HUMÖS SAND MED INSLAG AV TRÄKOL OCH TEGELFLIS
- 3 GULBRUN HUMÖS SAND MED INSLAG AV TRÄKOL OCH KALKBRUK
- 4 GUL HUMÖS SAND MED INSLAG AV TEGELFLIS
- 5 GUL MELLANSAND
- 6 TORV (ÄLDRE MARKYTA)

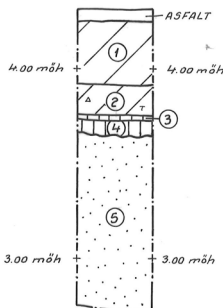
SEKTION 18, fr N

LAGERBESKRIVNING: SEKTION

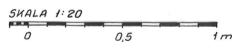
- 1 GRÄSSVÅL OCH MATJORD
- 2 LJUSGUL OREN FIN-/MELLANSAND
- 3 SVART HUMÖS SAND (MARKYTA)
- 4 VITGUL MELLANSAND (BOTTENSAND)
- 5 SVARTGRÅ HUMÖS SAND (ÄLDRE MARKYTA)

SEKTION 19, fr N

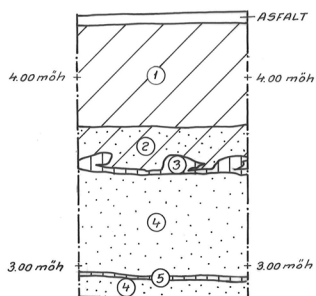
LAGERBESKRIVNING: SEKTION

- 1 SANDIG HUMUS
- 2 LJUSGUL OREN SAND MED INSLAG KALKBRUK OCH TEGELFLIS
- 3 SVART KOMPAKT HUMÖS SAND (MARKYTA)
- 4 SVART SVAGT HUMÖS SAND (NEDTVÄTTNING)
- 5 VITGUL MELLANSAND

HALMSTAD
KV S:T NICOLAUS 19
SEKTION 14-19
SKALA 1:40
UPPMÄTT AV LENA BJUGGNER
DEC 1985

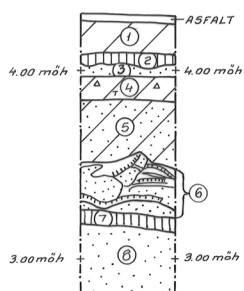
SEKTION 20, fr N

LAGERBESKRIVNING: SEKTION

- ① HUMUS, SAND, STEN OCH TEGEL
- ② GUL NÅGOT ÖREN MELLANSAND
- ③ SVART KOMPAKT HUMÖS SAND
- ④ GUL MELLANSAND (BOTTENSAND)
- ⑤ BRUN HUMÖS SAND (MARKYTA)

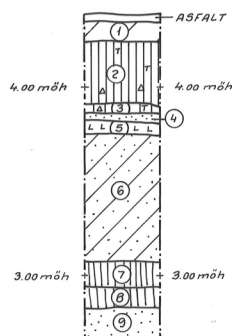
SEKTION 21, fr NO

LAGERBESKRIVNING: SEKTION

- ① BÅRLAGER (GRUS)
- ② SVART KOMPAKT HUMUS
- ③ GUL FINSAND
- ④ BRUN HUMÖS SAND MED INSLAG AV MYCKET KALKBRUK OCH TEGELFLIS
- ⑤ GUL ÖREN MELLANSAND
- ⑥ TORVOR, BRUN KOMPAKT HUMUS BLANDAD MED GRÅ GROVSAND
- ⑦ TORV (ÄLDRE MARKYTA)
- ⑧ GULVIT MELLANSAND (BOTTENSAND)

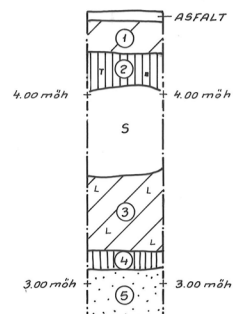
SEKTION 22, fr NO

LAGERBESKRIVNING: SEKTION

- ① BÅRLAGER (GRUS)
- ② MÖRKBRUN SANDIG HUMUS MED INSLAG AV TEGELFLIS OCH KALKBRUK
- ③ BRUN SANDIG HUMUS MED MYCKET INSLAG AV KALKBRUK OCH TEGELFLIS
- ④ GUL MELLANSAND
- ⑤ GRÖN LERA
- ⑥ GUL ÖREN MELLANSAND
- ⑦ BRUN LUKTANDE KOMPAKT HUMUS (TORV)
- ⑧ BRUN SANDIG HUMUS
- ⑨ GULVIT MELLANSAND (BOTTENSAND)

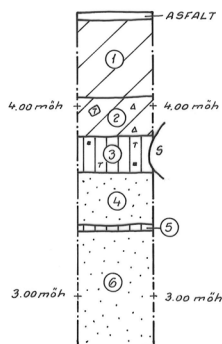
SEKTION 23, fr NO

LAGERBESKRIVNING: SEKTION

- ① BÅRLAGET (GRUS)
- ② BRUN SANDIG HUMUS MED INSLAG AV TEGELFLIS OCH TRÄKOL
- ③ SAND OCH LERA
- ④ BRUN LUKTANDE KOMPAKT HUMUS (TORV)
- ⑤ GULVIT MELLANSAND (BOTTENSAND)

SEKTION 24, fr Ö

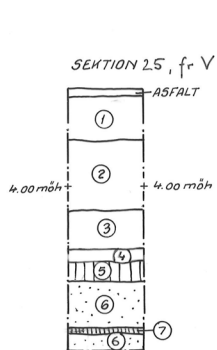

LAGERBESKRIVNING: SEKTION

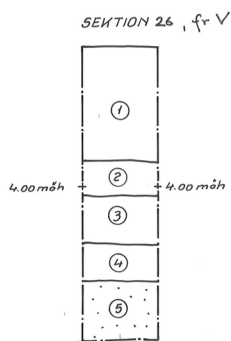
- ① BÅRLAGER (GRUS)
- ② TEGELBITAR, KALKBRUK, RASERINGSLAGER
- ③ GRÅBRUN HUMÖS SAND MED INSLAG AV TRÄKOL OCH TEGELFLIS
- ④ GUL MELLANSAND
- ⑤ SVART KOMPAKT HUMÖS SAND (MARKYTA)
- ⑥ GUL MELLANSAND (BOTTENSAND)

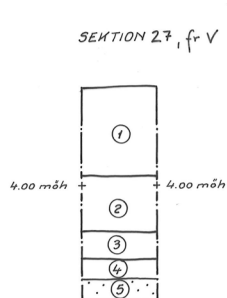
HALMSTAD
KV 5:T NICOLAUS 19
SEKTION 20-24
SKALA 1:40
UPPMÄTT AV LENA BJUGGNER
DEC 1985

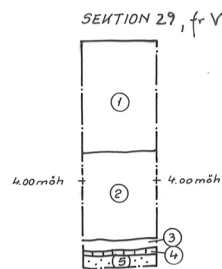
LAGERBESKRIVNING: SEKTION
 ① BÄRLAGER
 ② MÖRKBRUN SANDIG HUMUS MED INSLAG AV TEGEL OCH TRÄKOL
 ③ BRUN SANDIG HUMUS MED INSLAG AV TEGEL OCH TRÄKOL
 ④ GUL HUMÖS SAND
 ⑤ BRUN HUMÖS SAND (MARKYTA)
 ⑥ GULVIT MELLAN-/FINSAND (BOTTENSAND)
 ⑦ TORV (ÄLDRE MARKYTA)

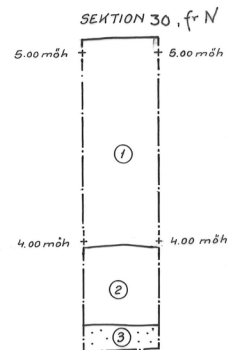
LAGERBESKRIVNING: SEKTION
 ① MATJORD OCH GRUS
 ② MÖRKBRUN SANDIG HUMUS MED INSLAG AV TRÄKOL OCH TEGEL
 ③ GRÅBRUN SANDIG HUMUS MED INSLAG AV TRÄKOL OCH TEGEL
 ④ BRUN SANDIG HUMUS MED INSLAG AV TRÄKOL OCH TEGEL
 ⑤ GUL MELLANSAND (BOTTENSAND)

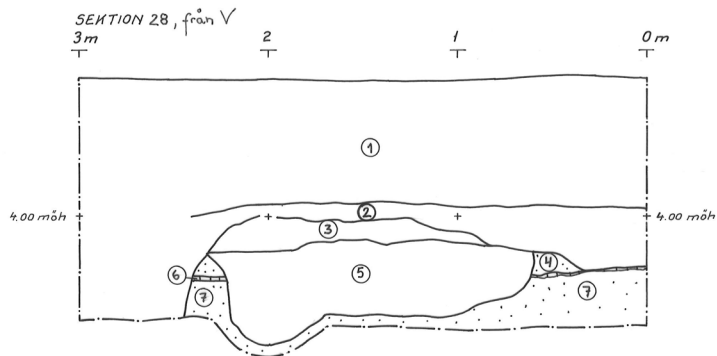
LAGERBESKRIVNING: SEKTION
 ① MATJORD OCH GRUS
 ② MÖRKBRUN KOMPAKT SANDIG HUMUS MED INSLAG AV TEGELFLIS
 ③ GULBRUN HUMÖS SAND
 ④ GRÅBRUN HUMÖS SAND MED INSLAG AV TRÄKOL
 ⑤ GULVIT MELLANSAND (BOTTENSAND)

LAGERBESKRIVNING: SEKTION
 ① MATJORD OCH GRUS
 ② BRUN SANDIG HUMUS MED INSLAG AV TRÄKOL OCH TEGEL
 ③ GUL HUMÖS SAND
 ④ SVART HUMÖS SAND (MARKYTA)
 ⑤ GULVIT MELLANSAND (BOTTENSAND)

LAGERBESKRIVNING: SEKTION
 ① MATJORD OCH GRUS
 ② BRUN SANDIG HUMUS MED INSLAG AV TEGEL, HÅLKBRUK OCH TRÄKOL
 ③ GULVIT MELLANSAND (BOTTENSAND)

① GRUS OCH SAND
 ② MÖRKBRUN SANDIG HUMUS INSLAG AV TRÄKOL OCH TEGELBITAR
 ③ GRÅBRUN SANDIG HUMUS, INSLAG AV TRÄKOL OCH TEGELBITAR
 ④ GUL MELLANSAND
 ⑤ GRÅ, SVAGT HUMÖS SAND, INSLAG AV TRÄKOL
 ⑥ BRUN HUMÖS SAND (MARKYTA)
 ⑦ GRÅGUL SAND

HALMSTAD
 KV 5:T NICOLAUS 19

SEKTION 25-30

SKALA 1:40
 UPPMÄTT AV LENA BJUGGNER
 DEC 1985

Bilaga 2

Registeruppgift, fynd

RM-A1										Sid. (totalt antal sider) 1 (.....)									
REGISTERUPPGIFT · Museiföremål Arkeologi										Upprättad, datum 19860110					Sign. LB				
Inventarienummer HM 19231			Diarienummer		Landskap Ha		Socken Halmsåtd			Fastighet/ Fyndplats kv S:t Nicolaus 19									
Fornlämnings-typ Kulturlager							Råd.nr. 44:1			Ek.karta			Koordinater			M.ö.H.			
Period/Kultur Medeltid - 1800-tal							År 1985			Prover-analyser									
Årkomst Arkeologisk schaktningsövervakning																			
Fynd	Anlägg- ning	Ruta/ Koordinat	Lager	Anläggningstyp	Sakord	Material	Antal exemplar	Frag- men- tering	Antal fragm	Mått	Vikt	Åtgärd	År	Av- bild- ning	Placer- ing				
1		+4,16	1	ur sektion 1	kärl,sk,gl	ker. BIIa:3	1	f	1		2								
2		+4,13	"	"	kritpipa, skaft	piplera	1	f	1	d 10	5								
3		+3,91		"	kärl,sk,ogl	ker. BIIb	1	f	1		5								
4		+4,11		"	kärl,sk,utv o inv gl	(utv beige/inv orange) ker. CII	1	f	1		3								
5		+4,18		ur sektion 2	kärl,sk,gl	ker. BIIa:2	1	f	1		2								
6		+4,18		"	kärl,sk,inv engob, gl	ker. BIIa:3	1	f	1		3								
7				ur sektion 8	kärl,sk, utv grå/blå o dek, gl	ker. CII	1	f	1		1								
8		+3,30		ur sektion 12	kärl,sk,gl	ker. BIIa:3	1	f	1		16								
9		+3,30	10	ur sektion 13	kärl,mynrand,utv pip- lerdek,utv o inv gl	ker. BIIa:3	1	f	1	myn d 150mm	14								
10		+2,96	12	"	kärl,bottensk m tum- mad kant,ngt sl och gl utv	ker. CII	1	f	1	b d 80mm	26								
11		+2,93	10	"	kärl,buksk, utv slamm. o gl, inv slamm.	ker. CII	1	f	1		37								
Bi- laga	Till- växt	Top-reg	Ovr. inst	Diarium	akt	ATA	bild	Ost-reg	Invent.	Anmärkningar, litteratur									

Bilaga 3

Fotolista

FOTOLISTA J293 s/v fotografier Halmstad stad, kv S:t Nicolaus 19, RAÄ 44:1 Arkeologisk schaktningsövervakning 1985 Foto: Lena Bjuggner		
Fotonummer	Motiv	Datum
J293:5	Översikt avloppsschakt, norr om landstatshuset. Mot O.	December 1985
J293:6	Tegelmur, anläggning B. Mot NV.	December 1985
J293:8	Översikt avloppsschakt, söder om landstatshuset. Mot V.	December 1985
J293:9	Husgrund, anläggning F och nedgrävning G. Mot VNV.	December 1985
J293:11	Husgrund, anläggning F och nedgrävning G. Mot VNV.	December 1985
J293:14	Översikt avloppsschakt, väster om landstatshuset. Mot N.	12 december 1985
J293:15	Översikt avloppsschakt, väster om landstatshuset. Mot N.	12 december 1985

Bilaga 4

Ritningsförteckning

HMAK 4469

Halland

Halmstad

Kv. S:t Nicolaus 19

RAÄ 44:1

Arkeologisk schaktningskontroll 1985

Ritningsnummer	Beskrivning	Skala	Ritningstyp	Format
HMAK 4469:1	Situationsplan, schakt och sektioner	1:400	Renritning	A3
HMAK 4469:2	Situationsplan, schakt och anläggningar	1:400	Renritning	A3
HMAK 4469:3	Sektion 1-7	1:20	Renritning	A3
HMAK 4469:4	Sektion 8-12	1:20	Renritning	A3
HMAK 4469:5	Sektion 13	1:20	Renritning	A2
HMAK 4469:6	Sektion 14-19	1:20	Renritning	A3
HMAK 4469:7	Sektion 20-24	1:20	Renritning	A3
HMAK 4469:8	Sektion 25-30	1:20	Renritning	A3
HMAK 4469:9	Plan anläggningar C, D och E	1:20	Fältritning	A2
HMAK 4469:10	Plan anläggningar G, I, J och K	1:20	Fältritning	A2

KULTURMILJÖ
HALLAND

Postadress: Bastionsgatan 3 | 302 43 Halmstad | Tel: 035-19 26 00
E-post: kansli@kulturmiljohalland.se | Hemsida: www.kulturmiljohalland.se